

Jutlus Nõos L, 12.12.20 kell 13.00, EELK Valga praostkonna advendikontsert

Lektsioonid: Fl 2:5–11; Mk 10:42–45

Jutlus: Ps 42:2–6

Laulud: 7 (1–5); 345 (1, 2); 10 (1–4)

Otsekui hirv igatseb veeojade järele, nõnda igatseb mu hing sinu juurde, Jumal! Mu hing januneb Jumala järele, elava Jumala järele; millal ma tulen ja näen Jumala palet? Mu silmavesi on mulle leivaks ööd ja päevad, sest mu vastu öeldakse kogu päev: „Kus on su Jumal?” Ma valan välja oma hinge, meenutades seda, kuidas ma läksin läbi rahvamurru, keda ma juhtisin Jumala kotta pühapidajate hõiske- ja tänuhäälle saatel. Miks sa oled nii rõhutud, mu hing, ja nii rahutu mu sees? Oota Jumalat, sest ma tahan teda veel tänada ta palge abi eest!

Valisin tänase praostkonna laulupäeva jutluse aluseks kirjakoha tänasest kirikukalendri järgsest psalmist, Ps 42:2–6. Mulle tundus, et see kirjeldab tõepoolest praegust olukorda, milles elame: nagu ütleb eesti rahvasuu, „suu laulab, süda muretseb“. Kõigi südames on suurem või väiksem mure viiruseohu pärast, kuid kõik püüavad sellegipoolest elu võimalikult normaalselt jätkata, isegi naerda ja rõõmustada. Meie, näiteks, laulda ja pilli mängida.

Ka tänase kontsertjumalateenistuse jutluselaulu valisin sama põhimõtte järgi: KLPR 345 „Oota hing, oh oota Issandat sa“. Ühest küljest on ju advendiaeg ja süda peaks olema täis rõõmsat elevust peagi saabuvate jõulupühade ootuses. Issanda ootamine on ju teemakski. Ent teisalt on tegemist lauluga, mis KLPR-is kuulub rubriiki „Kannatused ja lohus“. Advendiaja elevust tumestab ühiskondlik tervishoiukriis ja tekib mõte: milleks siis end valmistada, kuid jõulupühade paiku ennustatakse koguni kriisi süvenemist?

Siiski usun, et juba vaidlevadki paljud teist oma mõttes mulle vastu. Selline ju ongi Kristuse koguduse elu: naer läbi pisarate ja pisarad läbi naeru. Olen nõus: tänane olukord on mõnes mõttes Kristuse kogudusele üks sobivamaid pärast nõukogude ajal üle elatud raskusi.

Tekkis selline muusikaajalooline paralleel: Solomon Volkov kirjutab oma Šostakovitši mälestustes, et II ms oli selle maailmakuulsa helilooja jaoks vaimses mõttes kõige parem aeg: ideoloogiline surve, mis enne ja pärast II ms nõukogude ühiskonda ja kunstiinimesi rusus, oli sõjakoleduste sunnil kadunud ja inimesed võisid ennast väljendada, vähemalt kunstiloomingus, nii nagu nende süda ütles.

Kristuse kogudus saab nüüdses koroonakriisis jälle natukegi kogeda seda, mida on, küll palju tugevamini, kogetud oma ajaloo raskematel hetkedel.

Esmalt peame uskmatule osale ühiskonnast põhjendama, mis kasu on kirikust. Muidu lasti tal rahu olla: las nad paluvad Jumalat, kui nad kedagi ei sega. Kuid nüüd, mil kirikud on saanud värskete koroonapiirangute raames õiguse jumalateenistuslikku elu jätkata, küsitakse avalikult: miks kirikud võivad lahti olla? Mille poolest on nad paremad kui koolid, mis suleti?

Teiseks haigestuvad koroonaviirusesse mitte ainult kirikuvälised inimesed, vaid ka kiriku liikmed. Küsitakse pilkavalt, miks siis Jumal omasid ei hoia. Jällegi tuleb põhjendama hakata, miks lubas Jumal koroonaviirusel inimestele kallale tulla.

Need kaks põhjust panevad kirikukauged inimesed küsima: mis on sellest kristlaste Jumalast kasu, kui ta taudi oma rahva pealt ära ei võta. Ja milleks peavad siis veel kirikud kriisi ajal lahti olema, kui sellel palumisel ja anumisel Jumala poole mingit kasu pole.

Laulik ütleb meie psalmis: „Mu silmavesi on mulle leivaks ööd ja päevad, sest mu vastu öeldakse kogu päev: „Kus on su Jumal?““ Umbes samamoodi küsib ühiskond, keda esindab massimeedia, praegu ka kirikult.

Laulik ütleb siin ka seda, et meenutab, kuidas ta läks läbi rahvamurru, keda ta juhtis Jumala kotta pühapidajate hõiske- ja tänuhäälle saatel. Ka eesti kristlased on ju kord olnud oma rahva eestvedajad vaevarikast orjatööst rahvusliku iseteadvuse ja oma kultuuri poole. See on olnud nii eesti rahva kriisiaegadel, 19. sajandi ärkamisajal ja mõnevõrra ka nõukogude ateistliku ideoloogia ajal.

Nüüd aga on siinsel luterlikul kirikul endisest rahvakirikust alles vaid mälestus. Kuidas siis aidata ühiskonda kriisist jagu saada, kui Jumala sõna kuulama ei tule need, kellel seda kõige rohkem tarvis on?

Laulik jätkab: „Miks sa oled nii rõhutud, mu hing, ja nii rahutu mu sees? Oota Jumalat, sest ma tahan teda veel tänada ta palge abi eest!“ Laulikulgi on hing rõhutud ja rahutu. Ometi tahab ta selles hinge rõhutus

ja rahunuses Jumalat siiski tänada.

Selline on Jumalale meelepärane käitumine! Meie hing on, nagu algul ütlesin, küll rõhutatud ja rahutu, kuid Jumala tänamine Ta abi eest ei pea katkema! Just selleks olemegi täna siin advendikontserdil, vaatamata murele, mida arvatavasti meile kõigile tekitab viiruseoht: oht haigestuda ja, veel hullem, teiste haigust põhjustada.

Tahan teid, armsad sõbrad, lohutada ja julgustada. Jeesuse süda tundis samuti ahistust tema eelseisva missiooni pärast, oma surma pärast, millega ta teadis kogu selle loo lõppevat. Kuid ta palus oma taevast Isa ja läks julgelt edasi. Nii peame tegema ka meie. Ja seda me ju täna siin kirikus teeme!

Et meie tänane rõhutus ja rahutus, aga ka rõõm ja rahu on osaliselt seotud ilmaliku poliitikaga, viisiga valitseda ilmalikku riiki, siis tahan meenutada ka poliitikat, ehkki tavaliselt ma seda jutlustes ei tee.

Meie tänane kontsertjumalateenistus saab toimuda osalt seetõttu, et Eesti Vabariigi valitsus on lubanud jätta teatrite ja kontserdisaalide ukсед avatuks. See annab meile argumendi nende vastu, kes ei mõista sellise ürituse legitiimsust, milliseks me praegu siia kirikusse oleme kogunenud – laulda ja pilli mängida. Osalt aga toimub meie kontsertjumalateenistus seetõttu, et valitsus lubas jätta kirikute ukсед avatuks, nagu ülal juba öeldud.

Selle eest tuleb valitsust tõepoolest tänada! Jumal on saatnud meile sellise valitsuse, kes annab kriisi ajal kirikule loa täita tema olemuslikku ülesannet, kuulutada Jumala päästet igapähele, kes usub Jeesusesse Kristusesse.

Teisalt esindab poliitiline opositsioon praegu seda põhimõtet, et kirikuid ei peaks lahti jätma, kui koolid kinni pannakse. Ent paradoksaalsel kombel on opositsioon valitsuse praegust kirikupoliitikat isegi kinnitanud.

On olemas mingi ajalooline loogika selles, et kui koolid suletakse, siis tuleks sulgeda ka kirikud. On ju kooliharidus välja kasvanud justnimelt kirikust. Hando Runnelgi ütleb: „Kiri algab kirikust, rahvas algab raamatust.“ Opositsioon muidugi niimoodi seda asja ei näe, sest kirikul ei nähta haridussüsteemis erilist kohta. Kuid paradoksaalsel kombel võib asja siiski niimoodi näha: kui laps pannakse karantiini, siis pole emalgi paremad päevad.

Tooksin opositsiooni paradoksaalsest kirikusõbralikkusest ka teise näite. Juhtusin 09.12.20 kuulma ETV kanalist vestlussaadet „Esimene stuudio“, kus saatejuht lasi väidelda kultuuriminister Tõnis Lukasel ja sotsiaaldemokraatide hiljutisel liidril Jevgeni Ossinovskil. Mõlemad on varem olnud ka haridus- (ja teadus)ministrid.

Minu meelest oli lausa prohvetlik see hetk saate lõpus, kui saatejuht lasi koolide sulgemist kritiseerinud ja ka kirikute lahtijätmist tauninud Ossinovskil öelda, mida teeks ta haridusministrina, et koolid jälle saaks lahti teha. Ja siis vastas Ossinovski, et see on umbes sarnane olukord, kui sa oled lasknud sõjas oma 10-liikmelisel salgal minna vaenlase tagalasse ilma toeta ja sind ümbritseb seal 100-meheline vaenlaste rühm. Mida siis teha, et olukorda parandada, küsis Ossinovski. Ja vastas, et ega siis enam väga häid variante pole.

Minule tulid küll meelde sõjafilmid ja -raamatud, kus öeldakse, et sõjas pole väljapääsmatus olukorras muud teha kui palvetada. Seega soovitas ka valitsuse kirikulembust tauniv opositsioonipoliitik ise tahtmatult just sama asja, mille pärast kritiseeritav valitsus ehk ongi lubanud kirikud lahti jätta: olukord näib olevat nii hull, et ei jää üle muud kui palvetada.

Selline poliitiline üksmeel, ehkki näiliselt vastandmärgilisena, näitab, et meil on lootust. Jumal pole meid maha jättnud ja kasutab meie ilmalikku võimu selleks, et kirik saaks oma tööd teha.

Laulik alustab oma 42. laulu kujundiga, kuidas hirv igatseb veeojade järele. Piiblist (nt Jl 1:20) saab aimu, et psalmist peab siin silmas põuda, milles metsloomadki enam vett ei suuda leida. Ju siis on psalmist laulnud olukorras, mil Jumala lähedalolu ei tajuta ja igatsus elava Jumala järele on väga suur.

Meil, armsad sõbrad, sellist olukorda veel pole. Jumal on meie kirikule seni siiski armuline olnud: kuulutustöö on võinud jätkuda ja kirikute majanduslik võimekus pole ühiskonna jõukuse taustal kõige halvem.

Kuid olgu need psalmisti sõnad meile hoiatuseks, et selline Jumala sõna põua aeg võib millalgi tulla. Seepärast valmistugem, niipalju kui võimalik selliseks ajaks juba praegu. Õppigem Jumala sõna, laulgem Jumalale uusi laule, tehkem head ligimesele! Kantslisalm, mida kohe laulma hakkame ja mille teksti on saksa keelest tõlkinud Nõo koguduse õpetaja Martin Lipp kõlab: „Kui langeb kõik, sul on varjupaik, kangem kui su kaitsja pole laintekäik.“

Oodakem siis Issanda tulekut sel aastal veidi teistmoodi: mitte ainult armast Jeesuslast Petlemma söimes,

vaid ka kõigeväelist Päästjat, kellele tasub oma elu usaldada.
Aamen.